

I. Wstęp

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu, wykonująca zadania systemu pieczy zastępczej – art. 2 ust. 3 i art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1111 ze zmianami). W oparciu o zapisy ww. ustawy oraz na podstawie Zarządzenia Nr 58/2011 Starosty Świdnickiego z dnia 8 listopada 2011 r. z dniem 1 stycznia 2012 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu świdnickiego.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczka zastępcza zapewnia:

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka,
2. przygotowanie dziecka do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
3. zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Wyjątek stanowi przyjęcie dziecka do rodziny zastępczej zawodowej, pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego na podstawie: orzeczenia sądu, doprowadzenia przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie. Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Objęcie dziecka rodzinną formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia. Rodzinę zastępczą tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko. Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełnią najbliżsi krewni dziecka: dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo. Ustanawia ją sąd rodzinny w wypadku: śmierci rodziców, ich niewydolności wychowawczej czy innych problemów, których skutki niekorzystnie odbijają się na dziecku. Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Co najmniej jedna osoba tworząca rodzinę zastępczą niezawodową musi posiadać stałe źródło dochodu. Zawodową rodziną zastępczą najczęściej bywa małżeństwo, które z tytułu wykonywanej pracy otrzymuje wynagrodzenie (jedna osoba). Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych. Trafiają tu także dzieci małe, poniżej 10 roku życia. W pogotowiu rodzinnym dziecko przebywa do czasu unormowania sytuacji, nie dłużej niż 4 miesiące. W szczególnych przypadkach okres pobytu dziecka zostaje przedłużony do 8 miesięcy lub do czasu zakończenia postępowania sądowego. Praca rodziny zastępczej z założenia jest nastawiona na powrót dziecka do rodziny biologicznej. Opieka rodziny zastępczej jest tymczasowa. Rodzina zastępcza nie posiada pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców biologicznych określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania decyzji m.in. w sprawach obywatelstwa dziecka,

sposobu leczenia, światopoglądu, wyboru kierunku edukacji, sposobu wychowania, rozwoju zainteresowań. Rodzice nadal korzystają z praw cywilnych. Spoczywa na nich obowiązek alimentacyjny oraz zachowują też prawo do kontaktów z dzieckiem.

II. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 76 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od wielu lat prowadzi systematyczny nabór kandydatów na rodziny zastępcze. W 2019 r. akcje promujące ideę rodzicielstwa prowadzone były w oparciu o materiały edukacyjne, których fundamentem była rozpoczęta kampania promocyjna Programu Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Rodzina Zastępcza – Miłość nie do zastąpienia”. W ramach działań:

1. opracowano Strategię Poprawnej Komunikacji dla Programu Promocji Rodzicielstwa Zastępczego” ,
2. zorganizowano konferencję prasową w dniu 28 listopada 2020 r. inaugurującą Program Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Rodzina Zastępcza – Miłość nie do zastąpienia”,
3. rozwieszono banery w ilości 15 szt., na terenie Powiatu Świdnickiego, tj.: w Strzegomiu (3 szt.), w Krzyżowej (1 szt.), w Marcinowicach (1 szt.), w Bystrzycy Górnej (1szt.) w Pszennie (1 szt.), , w Jaworzynie Śląskiej (2 szt.), w Gniewkowie (1 szt.), w Grodziszczu (1 szt.), w Bożanowie (1 szt.), w Świebodzicach (1 szt.), w Świdnicy (1 szt.) oraz Milikowicach (1 szt.).
4. uruchomiono Landing Page’a, www.profesjonaliscizsercem.pl
5. uruchomiono Facebooka z nowi treściami, (Brand Hero – Niezastąpieni Zastępczy) – ilość obserwujących 618 osób,
6. rozwieszono billboardy 3 szt. na terenie Świdnicy, tj. w kierunku Wrocławia, Jaworzyny i Dzierżoniowa oraz 14 dużych plakatów na wiatkach przystankowych,
7. odbyło się 7 spotkań z przedstawicielami władz samorządowych gmin powiatu,
8. dystrybuowano ulotki, długopisy, notatniki, odblaski, siatki, teczki, rollapy oraz plakaty promujące Program Rodzinnej Pieczy Zastępczej Rodzina Zastępcza – Miłość nie do zastąpienia”,
9. odbyły się wywiady dla TVP Wrocław w dniach 27 listopada 2020 r. oraz 25 grudnia 2020 r.,
10. umieszczono na portalach prasowych oraz w prasie lokalnej informacje dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej (12 artykułów) w okresie XI – XII/2020 r.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych, zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy;

Osoby, które wyrażają gotowość do pełnienia funkcji zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych, przechodzą stosowną kwalifikację. Dostarczają wymagane dokumenty, zaświadczenia o stanie zdrowia oraz uczestniczą w badaniach pedagogicznych i psychologicznych. Po szczegółowej analizie zebranej dokumentacji Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej podejmuje decyzję o zakwalifikowaniu ww. osób na szkolenie.

Na szkolenie, które zakończyło się w I kwartale 2019 r. gotowość wyraziło **12 osób**. Po analizie zgromadzonej dokumentacji przedstawionej przez kandydatów, 8 osób zostało skierowanych na badania psychologiczno- pedagogiczne. W wyniku ww. badań **8 osób** zostało zakwalifikowanych do szkolenia, jedna osoba zrezygnowała jednak z udziału. Szkolenie rozpoczęło się w IV kwartale 2018 r., a zakończyło w marcu 2019 r. Efektem prowadzonych działań był udział w szkoleniu **7 osób**, z których wszystkie osoby ukończyły szkolenie i tym samym wydano 7 świadectw ukończenia szkolenia i 7 świadectw kwalifikacyjnych.

Ponadto w IV kwartale 2019 r. rozpoczęło się szkolenie kolejnej grupy dla kandydatów na rodziny zastępcze na które zgłosiło się 16 osób. Po zebraniu i analizie wymaganych dokumentów oraz po przeprowadzeniu badań psychologicznych i pedagogicznych, do szkolenia zakwalifikowano 12 uczestników. Szkolenie zakończyło się w marcu 2020r.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Zgodnie z zapisami ustawy kandydaci na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz osoby wyrażające gotowość prowadzenia rodzinnego domu dziecka, są zobowiązani do ukończenia szkolenia. W 2019 r. podjęto się organizacji dwóch szkoleń, przy czym jedno zakończyło się w I kwartale 2019 r., drugie rozpoczęło się w IV kwartale 2019 r., którego zakończenie zaplanowano w miesiącu styczniu 2020 r.

Szkolenia były prowadzone przez 4 trenerów - pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej tutejszego Centrum na podstawie Programu szkoleniowego dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej „Rodzina”, który został zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzją nr 14/2013/RZ z dnia 7 listopada 2018 r. W szkoleniu, które zakończyło w I kwartale 2019 r., tj. w dniu uczestniczyło **7 osób**. Szkolenie zrealizowano w ramach 7 spotkań (52 godziny dydaktyczne). W zakres szkolenia wchodziło ukończenie dodatkowego 10-cio godzinnego stażu w zawodowej rodzinie zastępczej lub rodzinnych domach dziecka. Wszyscy kandydaci odbyli wymagany staż. Efektem ww. działania było uzyskanie przez **7 osób** (6 rodzin) świadectw ukończenia szkolenia oraz zaświadczeń kwalifikacyjnych. Spośród ww. liczby osób zostało ustanowionych przez Sąd 6 rodzin zastępczych, w których umieszczono 6 dzieci.

Natomiast na szkolenie, które rozpoczęło się w IV kwartale 2019 r., tj. w dniu 20 listopada 2019 r. zakwalifikowało się do udziału 12 osób.

4. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej nie odbyło się z uwagi na brak kandydatów do prowadzenia tego typu placówki.

5. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;

Spośród 12 osób, które zainteresowane były szkoleniem dla kandydatów na rodziny zastępcze prowadzonym na przełomie 2018/ 2019 r., **8 osób** zostało zakwalifikowanych do szkolenia, z czego 1 osoba zrezygnowała przed pierwszymi zajęciami. Przed przystąpieniem do szkolenia kandydaci muszą być poddani badaniom psychologiczno - pedagogicznym.

Spośród 12 osób, 12 zostało skierowanych na badania psychologiczne oraz pedagogiczne. Badania były prowadzone przez psychologów zatrudnionych w PCPR w ramach umowy o pracę, natomiast badania pedagogiczne zostały zlecone osobie zatrudnionej na umowę zlecenie. Badaniami, które organizował PCPR zostało objętych 11 osób. W wyniku przeprowadzonych badań 8 kandydatów zostało zakwalifikowanych do udziału w szkoleniu, 3 osoby nie otrzymały kwalifikacji. Ostatecznie 7 osób ukończyło szkolenie i otrzymało stosowne świadectwa.

W odniesieniu do szkolenia rozpoczętego w IV kwartale 2019 r. spośród 16 kandydatów, 12 osób zostało skierowanych na badania psychologiczno - pedagogiczne. Po procesie badania kandydatów oraz złożonej przez nich dokumentacji do szkolenia zakwalifikowało się 12 osób. W ww. okresie 4 osoby zrezygnowały ze szkolenia.

Ponadto tutejsze Centrum organizowało badania psychologiczne dotyczące predyspozycji i motywacji niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka do pełnionej funkcji. Badaniami objęto 12 osób. Wszystkie osoby po przeprowadzonych badaniach uzyskały rekomendacje do pełnionej funkcji, przy czym większość z badanych otrzymała zalecenia w celu poprawy jakości oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych. W tym celu koordynatorzy i specjaliści pracy z rodziną będą wspierali rodziny, w celu poprawy jakości świadczonych przez rodziny usług.

6. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w 2019 r. zorganizowało 2 szkolenia dla rodzin zastępczych. W dniu 17 czerwca 2019 r. w siedzibie Sanepidu w Świdnicy przy ul. Wałbrzyskiej 15, zostało zorganizowane szkolenie dla rodzin zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pt. „Trauma rozwojowa, relacyjna i złożona u dziecka. Budowanie bezpieczeństwa w ciele”. W szkoleniu uczestniczyło 6 osób. Następne szkolenie odbyło się 4 września 2019 r. w siedzibie Starostwa Powiatowego, pt. „Więzi – rozwojowe poszukiwanie bliskości”. W szkoleniu wzięło udział łącznie 5 osób. Szkolenia przeprowadziła Pani dr n. med. Małgorzata Klecka – założycielka i Prezes Fundacji Fastryga oraz Wiceprzewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia Zastępczego Rodzicielstwa Oddział Śląski w Łędzinach. Źródłem finansowania obu szkoleń był budżet PCPR w wysokości 6.000,00 zł.

Ponadto w ramach projektu „Akademia Rozwoju” w 2019 roku zrealizowano 4 z 8 zaplanowanych w projekcie szkoleń tematycznych (1 szkolenie - 8 h dydaktycznych), których koszt pokryty był ze środków UE w wysokości 7.840,00 zł i były to:

- a) „Dyscyplina, która nie rani, czyli jak sobie radzić w trudnych sytuacjach” - 19 osób;
- b) „Porozumienie bez przemocy” - 12 osób;
- c) „Mechanizmy uzależnienia - młodzież eksperymentująca, nadużywająca lub uzależniona od substancji psychoaktywnych – alkoholu, narkotyków, a także młodzież obciążona czynnikami ryzyka uzależnień” - 9 osób;
- d) „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły” - 19 osób.

7. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

W 2019 r. tutejsze Centrum zorganizowało grupy wsparcia dla spokrewnionych i niezawodowych rodzin zastępczych. Grupy wsparcia prowadzone były przez pedagoga, który został wyłoniony w ramach działań projektu „Akademia rozwoju” współfinansowanego

ze środków Unii Europejskiej. Spotkania były przygotowane z myślą o spokrewnionych i niezawodowych rodzinach zastępczych i specyficznych problemach związanych z pieczą zastępczą. Nakreślone zostały zagadnienia ważne dla opiekunów zastępczych dotyczące konsekwencji wychowawczej, stawiania dzieciom wymagań i egzekwowania ich oraz omówienie bieżących problemów rodzin dotyczących sprawowanej opieki nad dziećmi. Grupy wsparcia odbywały się w dwóch miastach na terenie powiatu – Świdnicy i Strzegomiu, co było udogodnieniem dla rodzin, które chciały dotrzeć na spotkanie. W grupach wsparcia uczestniczyło łącznie **24** osoby na **24** spotkaniach.

Z przeprowadzonych rozmów wśród uczestników grup wsparcia wynikało, że byli oni zadowoleni z zaproponowanej formy wsparcia, wzbogacili swoją wiedzę i umiejętności w poszczególnych obszarach wychowawczych dotyczących relacji z dzieckiem, rozpoznawania potrzeb rozwojowych dziecka oraz adekwatnych reakcji do tych potrzeb. Jako dodatkowy element funkcjonowania grupy, uczestnicy wskazali możliwość wzajemnej wymiany doświadczeń.

Dla zawodowych form rodzinnej pieczy zastępczej tutejsze Centrum zorganizowało **10 spotkań superwizyjnych po 5 godzin każde**, które stanowią swoista grupę wsparcia oraz są ważnym elementem edukacyjnym. Koszt stanowił kwotę **11.000 zł**. W ocenie organizatora pieczy wsparcie i pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów była konieczna ze względu na specyfikę zadań, przed którymi stają rodziny będąc opiekunami dla dzieci po traumach, urazach, z dużymi deficytami rozwojowymi i problemami emocjonalnymi. W superwizji uczestniczyło **17** osób.

Ponadto w 2019 r. zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka miały możliwość skorzystania z czasowego niesprawowania opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych albo zaplanowanego wypoczynku. Żadna z rodzin nie skorzystała z prawa czasowego niesprawowania opieki z powodów zdrowotnych lub losowych, natomiast 3 rodziny zawodowe (o charakterze pogotowia rodzinnego) skorzystały z prawa do wypoczynku. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR powierzyło opiekę nad dziećmi **3 rodzinom pomocowym**. Wydatki z tytułu wynagrodzeń osób pełniących funkcje rodzin pomocowych stanowiły kwotę **1.399,37 zł**. W związku z pobytem rodzin na urlopie wypoczynkowym **9** dzieci zostało umieszczonych w rodzinach pomocowych.

Pogotowia rodzinne i rodzinne domy dziecka, w których przebywało więcej niż czworo dzieci, objęte były wsparciem zatrudnionych przez PCPR (w ramach umowy zlecenia) **osób do pomocy**. Zadania wykonywane przez te osoby dotyczyły opieki nad dziećmi, pomocy w nadrobieniu zaległości edukacyjnych czy pomocy w pracach w gospodarstwie domowym. W okresie sprawozdawczym na umowę zlecenie zatrudnionych było **9** osób, którzy świadczyli pomoc w **9 rodzinach**. Koszt zadania wyniósł **212.354,71 zł**. Na realizację obu zadań środki finansowe pochodziły z budżetu PCPR oraz UE.

Warto podkreślić, że dodatkowym wsparciem dla wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w 2019 roku była kontynuacja Projektu „Akademia Rozwoju”. Projekt zakłada następujący zakres wsparcia w podziale na zadania:

- 1) DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE KADRY SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ:**
 - a) szkolenie tematyczne dla kandydatów na rodziny zastępcze,
 - b) grupa wsparcia dla rodzin zastępczych,
 - c) zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich,
 - d) usługi koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

- 2) PODNOSZENIE KOMPETENCJI I KWALIFIKACJI KADR SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ:**

- a) superwizja dla zawodowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- b) szkolenia tematyczne dla rodzin zastępczych,
- c) wyjazdowe szkolenie dla zawodowych rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka, dzieci z pieczy zastępczej i dzieci własnych.

3) AKTYWIZACJA SPOŁECZNA DZIECI I MŁODZIEŻY Z PIECZY ZASTĘPCZEJ:

- a) warsztaty teatralne dla dzieci poniżej 15 roku życia,
- b) treningi kompetencji i umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży powyżej 15 roku życia (8 zakresów tematycznych),

4) AKTYWIZACJA ZAWODOWA DZIECI I MŁODZIEŻY Z PIECZY ZASTĘPCZEJ

- a) kursy i szkolenia zawodowe np. prawo jazdy, wózki widłowe,
- b) indywidualne spotkania z doradcą zawodowym dla młodzieży powyżej 15 roku życia,
- c) warsztaty aktywizujące zawodowo dla dzieci i młodzieży powyżej 15 roku życia.

5) PORADNICTWO I USŁUGI SPECJALISTYCZNE

- a) Indywidualna i/lub rodzinna terapia psychologiczna,
- b) reedukacja – korepetycje dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej,
- c) rehabilitacja – fizjoterapia/hipoterapia dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej,
- d) indywidualne konsultacje ze specjalistami wg. potrzeb m.in. seksuolog, logopeda, dietetyk,
- e) terapia biofeedback dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej.

8. Organizowanie pomocy wolontariuszy dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka;

Zgodnie z zapisami ustawy w 2019 r. tutejsze Centrum realizowało wsparcie dla rodzinnych form pieczy zastępczej **w postaci wolontariatu**. W 2019 r. w jednostce funkcję wolontariusza pełniło **6 osób**, które regularnie wspierały rodziny zastępcze. Wolontariusze zostali przeszkoleni indywidualnie i grupowo z zakresu wiedzy dotyczącej formalno-prawnych aspektów wolontariatu, a także poinformowani o działalności rodzinnej pieczy zastępczej. Przedstawiono im specyfikę pracy w rodzinach zastępczych, a także po zakończeniu szkolenia wprowadzono każdego wolontariusza do docelowej rodziny zastępczej, w której miał sprawować pomoc. Wolontariuszami byli uczniowie szkół gimnazjalnych, średnich, uczelni wyższych oraz osoby pracujące którzy zostali skierowani **do 2 rodzinnych domów dziecka oraz 2 pogotowi rodzinnych**. Zakres wsparcia najczęściej dotyczył pomocy w nauce i nadrobianiu zaległości szkolnych dzieci oraz pomocy w opiece nad najmłodszymi podopiecznymi.

9. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

Tutejsze Centrum przez cały ubiegły rok prowadziło ścisłą współpracę z III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Świdnicy, który wydaje postanowienia

o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej oraz kuratorami sądowymi w kontekście wsparcia rodzin biologicznych oraz ich stałego nadzoru. Kontynuowano także bezpośrednią współpracę z pedagogami szkolnymi, wychowawcami szkół i przedszkoli oraz ośrodkami pomocy społecznej. Dzięki zebranych informacjom koordynatorzy i pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej mieli możliwość potwierdzenia swoich spostrzeżeń bądź zwrócenia uwagi na inne trudności wymagające pomocy, wsparcia, a czasami natychmiastowej interwencji.

W wyniku prowadzonej współpracy uzyskano ponad 340 opinii na temat funkcjonowania małoletnich dzieci w szkole, co było podstawą do objęcia niektórych z nich bądź całych rodzin, dodatkową pomocą psychologiczną. Ponadto coraz bardziej zacieśnia się współpraca PCPR w Świdnicy z ośrodkami pomocy społecznej na terenie powiatu. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wraz z asystentami rodzinnymi lub pracownikami socjalnymi tworzyli plany pomocy dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej. Podczas ocen sytuacji dziecka podejmowano wspólne decyzje dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie.

Warto także podkreślić współpracę w zakresie poszukiwania rodzin zastępczych oraz rodzin adopcyjnych na terenie całego kraju, z takimi instytucjami jak Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie oraz Ośrodki Adopcyjne, bez pomocy których nie udało by się „znaleźć” rodziców zastępczych lub adopcyjnych dla dzieci z naszego powiatu. Do ważnych elementów funkcjonowania w harmonii ze środowiskiem lokalnym jest uzyskiwane wsparcie od lokalnych przedsiębiorców w formie rzeczowej i finansowej na rzecz dzieci w pieczy zastępczej oraz ich wsparcie w zakresie szeroko rozumianej promocji rodzicielstwa zastępczego. NGO to także nasi, dobrzy współpracownicy, którzy często udzielają specjalistycznej pomocy np. diagnozy dzieci, które przygotowują pracownicy Fundacji Fastryga.

10. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

W 2019 r. wsparcie osób tworzących system rodzinnej pieczy zastępczej realizowane było poprzez :

1. pięcioro koordynatorów, zatrudnionych na umowę zlecenie, którzy swoim wsparciem i pomocą w okresie sprawozdawczym objęli **75** rodzin,
2. pięcioro koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych na umowę o pracę, którzy swoją opieką objęli łącznie **80** rodzin,
3. jeden specjalista pracy z rodziną, który swoim wsparciem i pomocą objął **15** pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych.
4. dwóch psychologów zatrudnionych w ramach umowy w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Do obowiązków koordynatorów i specjalisty pracy z rodziną należało między innymi: udzielanie pomocy rodzinom w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających, udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej, udział w posiedzeniach Zespołu ds. oceny całokształtu sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej, przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2019 r. specjalista pracy z rodziną i koordynatorzy przedłożyli **2.194** karty czynności, odbyli **1.938** wizyt w środowisku. Wobec **49** dzieci przebywających w pieczy zastępczej zostały przygotowane plany pomocy dziecku.

W wyniku działań koordynatorów, specjalistów pracy z rodziną, ośrodkami pomocy społecznej, Sądem Rodzinnym i Nieletnich: **21** dzieci powróciło pod opiekę rodziców,

21 dzieci umieszczono w innej rodzinie zastępczej, **6** dzieci przeniesiono do placówki opiekuńczo – wychowawczej, a **5** dzieci zostało adoptowanych.

Wsparcie psychologiczne realizowane było przez dwóch psychologów PCPR. Udzielali oni pomocy poprzez następujące działania:

- a) poradnictwo i psychoedukację rodzin zastępczych, najczęściej w obszarach: wspierania dziecka po urazowych doświadczeniach, w procesie żałoby, w trudnych zachowaniach dzieci takich jak: agresja, zachowania autodestrukcyjne, buntownicze, niedostosowanie społeczne, trudności w budowaniu relacji przywiązaniowej, trudne zachowania związane z wejściem w wiek dojrzewania, problemy z uczeniem się; asertywna komunikacja; dyscyplinowanie dzieci i budowanie granic,
- b) pomoc terapeutyczną i interwencję kryzysową dla dzieci po urazowych doświadczeniach takich jak: porzucenie, przemoc, zaniedbanie, zaburzenia relacji przywiązania, zespół stresu pourazowego, wspieranie dziecka w procesie żałoby, wspieranie młodzieży w usamodzielnianiu i budowaniu własnej, dorosłej tożsamości,
- c) opiniowanie psychologiczne kandydatów na rodziny zastępcze,
- d) asystowanie podczas kontaktu dziecka z rodziną.

Na przestrzeni 2019 r. psycholodzy udzielili **259** porad/konsultacji, a **53 osób** (rodzice zastępczy i/lub dzieci) cyklicznie korzystało z ich wsparcia i pomocy.

Ponadto psycholodzy przy umieszczaniu nowych dzieci – szczególnie w pogotowiach rodzinnych i rodzinnych domach dziecka, diagnozowali sytuację dziecka i jego psychologiczne funkcjonowanie.

Wobec wszystkich dzieci zgłoszonych do adopcji psycholodzy opracowywali kartę adopcyjną dziecka.

11. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

Wszystkie rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, podczas spotkań z koordynatorami oraz w wyniku szkoleń czy spotkań integracyjnych informowano o możliwości korzystania z porad radcy prawnego w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Świdnicy. Powyższa informacja była również przekazywana poprzez stronę internetową tutejszego Centrum. Ze wsparcia radcy prawnego skorzystało **8** rodzin zastępczych, szczególnie w kontekście spraw mieszkaniowych i spadkowych.

12. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

Dokonanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej realizowane było w oparciu o zapisy ustawy. Kwestionariusz do okresowej oceny sytuacji dziecka pozwolił rzetelnie ustalić aktualną sytuację rodzinną dziecka, przeanalizować stosowane metody pracy z dzieckiem i rodziną, zmodyfikować plan pomocy dziecku, dokonać oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb i uzasadnić celowość dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Skrupulatnie wypełniliśmy wymogi ustawy tzn.: oceny sytuacji dziecka w wieku poniżej 3 lat, dokonywaliśmy nie rzadziej niż co trzy miesiące, a dzieci powyżej 3 lat, nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Kwestionariusz do oceny rodziny, oceniał rodzinę pod kątem predyspozycji do pełnienia powierzonej jej funkcji oraz jakość wykonywanej pracy. Pozwalał także znaleźć odpowiedzi na pytania czy rodzina: traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, czy zapewnia dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, czy wyrównuje braki rozwojowe i szkolne dziecka, czy zapewnia rozwój jego uzdolnień i zainteresowań, czy zaspokaja potrzeby

emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne, oraz religijne, czy zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka, czy umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

W ramach działań Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej odbyło się **53** spotkań, na których dokonano oceny całokształtu sytuacji dziecka w łącznej liczbie **423** ocen. Wszystkie przeprowadzone oceny zostały przekazane do Sądu Rejonowego w Świdnicy. W przypadku **9** dzieci oceny dotyczące zasadności pobytu w rodzinnej pieczy zastępczej były **negatywne**.

W wyniku ww. działania **1** dziecko zostało umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, 1 dziecko zostało przeniesione do rodzinnego domu dziecka oraz 4 dzieci (rodzeństwo) wróciły do rodziny biologicznej. Pozostałe dzieci nadal przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej. Rodziny te dostały zalecenia dotyczące wdrożenia konkretnych zmian w funkcjonowaniu rodziny.

13. Prowadzenie działalności diagnostyczno– konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;

Opisane w pkt. 1, 5, 7, 9,10.

14. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

Kwestia badań psychologicznych i pedagogicznych została opisana w pkt. 2. Ponadto w okresie sprawozdawczym sporządzono **42 opinie** w rodzinach kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 42 ust.7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, z czego **25** opinii było pozytywnych. Spośród ww. 42 opinii, **35** dotyczyło rodzin spokrewnionych z dzieckiem w linii prostej, a **7** rodzin skierowano na badania pedagogiczno – psychologiczne celem poszerzenia diagnozy.

Spośród opiniowanych rodzin Sąd Rodzinny w Świdnicy do końca grudnia 2019 r. zawiązał **17** rodzin zastępczych. Część spraw nadal jest w toku, natomiast w przypadku części sąd umorzył postępowanie.

15. Zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

Na terenie powiatu świdnickiego dość liczną grupę stanowią zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka (12 rodzin). Formą wsparcia dla zawodowych rodzin zastępczych były spotkania superwizyjne z certyfikowanym zewnętrznym psychologiem. Podczas superwizji rodziny dzieliły się z fachowcem swoimi trudnościami, wątpliwościami i pomysłami, przyglądały się swojej pracy, omawiały problemy. Miały także możliwość wymiany doświadczeń, przemyśleń, wspólnego zastanowienia się nad źródłami trudności, szukania istoty problemu, dochodzenia do nowych rozwiązań. Często było to także odkrywanie swoich nieuświadomianych wcześniej uczuć i przekonań. Uczestnicząc w superwizji rodziny odkrywały obszary, które dla nich samych były nieznanne. W ośmiu spotkaniach 5 godzinnych wzięło udział 17 osób. Koszt 11.000,00 zł.

Warto podkreślić, że każda rodzina zastępcza ma zapewnione wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który w trudnych sytuacjach rodzinnych, wskazuje rodzinie odpowiednie ścieżki rozwiązań w porozumieniu ze specjalistami, np. z psychologiem, terapeutą, czy radcą prawnym.

16. Zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;

W 2019 r. działania pracowników Centrum, w tym koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zostały wsparte poprzez spotkania superwizyjne. Odbyło się **5 spotkań grupowych łącznie 23 h (4 spotkania po 4,5 h i 1 po 5 h), z których skorzystało 8 pracowników Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej**. Dodatkowo jednostka zapewniała superwizję indywidualną wg potrzeb zgłoszonych przez pracowników, z której skorzystało **5** w wymiarze **16 h**. Koszt został pokryty ze środków jednostki oraz UE, w łącznej wysokości **9.270,00 zł**.

Ponadto pracownicy PCPR skorzystali z następujących szkoleń i konferencji:

1. Szkolenie dla pracowników PCPR pt.: „Pierwsza pomoc przedmedyczna” w dniu 25 lutego 2020 r.
2. Szkolenie dla pracowników PCPR pt. „Trauma rozwojowa, relacyjna i złożona u dziecka. Budowanie bezpieczeństwa w ciele” w dniach 17.06.2019 r. oraz 30.09.2019 r.
3. Szkolenie dla pracowników PCPR pt. „Wież – rozwojowe poszukiwanie bliskości” w dniach 04.09.2019 r. oraz 01.10.2019 r.
4. Warto podkreślić, że pracownicy tutejszego Centrum, aktywnie uczestniczą w szkoleniach doskonalących kompetencje służb pomocy społecznej, organizowanych przez Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu i inne instytucje. W 2019 r. pracownicy Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej uczestniczyli w następujących szkoleniach:
 - 1) „Mechanizmy uzależnień – młodzież eksperymentująca lub uzależniona od substancji psychoaktywnych”,
 - 2) „Autyzm, Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową, depresja i zaburzenia odżywiania”,
 - 3) „Prawo w praktyce – procedura odebrania dziecka z rodziny”,
 - 4) „Efektywny opiekun usamodzielnienia, jego prawa i obowiązki”,
 - 5) „Proces i realizacja programów usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej w praktyce”,
 - 6) „Prowadzenie grup wsparcia przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej”,
 - 7) „Mediacje w praktyce”,
 - 8) „Zachowania autodestrukcyjne młodzieży – samookaleczenia, zachowania suicydalne, zaburzenia odżywiania – symptomy i ewentualne rozwiązania”,
 - 9) „Komunikacja z dzieckiem w kolejnych fazach rozwojowych”.
 - 10) „Mechanizmy uzależnienia - młodzież eksperymentująca, nadużywająca lub uzależniona od substancji psychoaktywnych – alkoholu, narkotyków, a także młodzież obciążona czynnikami ryzyka uzależnień”.

17. Przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;

Sprawozdanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej za 2019 r. zostało przedłożone w dniu 13 marca 2020 r.

18. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

W 2019 r. PCPR, jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej sporządził 20 informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną. Informacje te przekazane zostały do Ośrodka Adopcyjnego we Wrocławiu. W 13 przypadkach odstąpiono od wszczęcia procedury adopcyjnej, 5 zgłoszonych dzieci zostało przysposobionych na terenie kraju. Pozostałe dzieci nadal oczekują na przysposobienie.

19. Organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;

W 2019 r. zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka miały możliwość skorzystania z czasowego niesprawowania opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych, losowych albo zaplanowanego wypoczynku. Żadna z rodzin nie skorzystała z prawa czasowego niesprawowania opieki z powodów zdrowotnych lub losowych, natomiast 3 rodziny zawodowe (w tym jeden RDD oraz pogotowie rodzinne) skorzystało z prawa do wypoczynku. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej PCPR powierzyło opiekę nad dziećmi 3 rodzinom pomocowym. Wydatki z tytułu wynagrodzeń osób pełniących funkcje rodzin pomocowych stanowiły kwotę **1.399,37 zł**.

W ramach czasowego niesprawowania opieki związanego z wypoczynkiem rodzin zastępczych, 9 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach pomocowych.

Źródło - budżet PCPR.

20. Dodatkowe działania w obszarze rodzinnej pieczy zastępczej;

a) Programy:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy w 2019 r. aplikowało w konkursach ogłoszonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach **resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej**. Starania zakończyły się uzyskaniem dotacji na program pn. „**Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej**”, który dotyczył możliwości ubiegania się o zwrot środków finansowych za zatrudnienie koordynatorów. Na to zadanie tutejsze Centrum pozyskało środki w wysokości czego **110.759,00 zł** pochodziło z dotacji MRPiPS.

b) Działania integracyjne:

- 1) Organizacja konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej pt. „Wesoła Pisanka”. Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się w dniu 26.04.2019 r.
- 2) Organizacja „Biesiady Rodzinnej – Niezastąpionych Zastępczych” organizowanej w dniu 18.06.2019 r. w Jaworzynie Śląskiej z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W Biesiadzie udział wzięły 134 osoby.
- 3) Organizacja konkursu plastycznego dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej pn. „Widokówka z wakacji- moje marzenia”. Rozstrzygnięcie konkursu odbyło się w dniu 19.09.2019r.
- 4) Organizacja Mikołajek dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej - wyjazd pt. „Uratuj magię świąt – znajdź czarodziejskie kryształy czasu!”. Wyjazd organizowany

w dniu 10.12.2019 r. do Pałacu Ławica. Liczba uczestników 50 osób (dzieci wraz z opiekunami) dzięki dofinansowaniu przez sponsora, tj. Wagony S. A. w Świdnicy.

- 5) Konferencja prasowa inaugurująca Program Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Rodzina Zastępcza - Miłość nie do Zastąpienia” w dniu 28.11.2019 r. w Starostwie Powiatowym.
- 6) Organizacja Powiatowego Dnia Pracownika Socjalnego w dniu 14 listopada 2019 r.

21.Potrzeby w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej na 2020 rok:

1. Udzielanie rodzinom zastępczym pomocy, o której mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym kontynuowania zatrudniania koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Zapewnienie pomocy psychologicznej dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz badań psychologicznych wraz z wydaniem opinii o predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
3. Promocja rodzicielstwa zastępczego w oparciu o Program Rodzinnej Pieczy Zastępczej „Rodzina Zastępcza – Miłość nie do zastąpienia” przy współpracy z poszczególnymi gminami powiatu oraz szeroko rozumianym środowiskiem lokalnym.
4. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych poprzez kontynuowanie akcji propagujących rodzinne formy opieki, mającej na celu pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze oraz prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze. Niezmiernie istotnym elementem jest pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, celem zabezpieczenia miejsc dla dzieci do 10 roku życia.
5. Zapewnienie środków finansowych na organizację specjalistycznych form wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej, aplikowanie o środki finansowe w ramach ogłaszanych konkursów.
6. Kontynuowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu poprzez nawiązanie współpracy ze szkołami, organizacjami pozarządowymi działającymi na danym terenie, organizowanie szkoleń i spotkań dla wolontariuszy.
7. Realizacja projektu „Akademia rozwoju” na rzecz podopiecznych i osób tworzących rodzinne formy pieczy zastępczej jako narzędzie pracy koordynatorów
8. Dążenie do tworzenia przyjaznego klimatu w zakresie polityki mieszkaniowej, zapewniającej lokale mieszkaniowe dla zawodowych rodzin zastępczych oraz usamodzielnionych wychowanków pieczy na terenie powiatu świdnickiego.
9. Realizacja konkursów kulturalno – edukacyjnych dla wychowanków pieczy zastępczej.